

Briardens karakter

Utviklingen av gjeterhundene, gjeterens hjelpere, har i tidens løp gjennomgått flere forandringer, særlig når det gjelder deres karakteregenskaper. Fra de såkalte "allround-hundene" som man særlig forlangte ferdighet i gjeting, bevoktning og beskyttelse av, utviklet det seg spesialiserte hunder.

Beskyttelseshunden som ble bragt med for å beskytte bølingen, ble utvalgt på grunnlag av sin fryktinngytende størrelse behendighet og særlig sin skarphet og aggressivitet. Denne forsvarsvillige hunden ble særlig brukt i tettbeboede og sterkt trafikkerte områder. I det store hundeleksikon (Tyskland) blir Beauceron og Briard sammen med Belgiske og Hollandske fårehunder regnet med til denne hundetypen.

Gårdshunden som skulle beskytte hus og eiendom mot inntrengere, måtte virke avskrekkende. Derfor hadde disse for det meste sort pels og kroppsbygningen var kompakt og kvadratisk.

Gjeterhunden skulle i ubebygde landdistrikter overveiende gjete og føre buskapen. I tillegg skulle den være i stand til å beskytte buskapen mot ulv og tyver.

Dagens typiske gjeterhund som Polsk gjeterhund eller Border Collie viser riktignok ikke lenger noen utpreget beskyttelsesdrift. Den skal være noe aggressiv, men være i stand til å holde angreplysten innenfor visse grenser. Den er oppmerksom, liten, robust lettbygget, hurtig, utholdende og snar i vendingen.

Den skal drive bølingen energisk sammen men ikke jage eller bite kveget, men bare klype for å unngå skader da syke eller skadde dyr gjerne betyr økonomisk tap. I motsetning til beskyttelseshundene som heller til å gjøre et raskt angrep og holde fast for å beskytte seg, flokken eller familiemedlemmer, har gjeterhunden påavlet bitehemming. Gjeterhunden kan derfor, ved opptrening til beskyttelseshund bare læres til å bite ved å utnytte jaktinstinkt. På grunn av denne høye pirreterskel for bestemte faser av bytteinnfangning (søke, forfølge, angripe, holds fast, drepe) og sin store lærevillighet, er den i hendene på en erfaren trener og gjeter meget lett å oppdra.

BRIARDEN

Briarden blir brukt til alle disse spesial oppgavene, alt etter hvilke den enkelte viser mest tilbøyelighet til. Det betyr at rasen som helhet prinsipielt har beholdt alle ferdigheter og anlegg.

Siden briarden i de senere år hovedsaklig blir holdt som ledsager og familiehund, endres de avlsmessige målsetninger særlig når det gjelder medfødt mistenksomhet.

Mange av de opprinnelige anlegg kan familiehunden ikke utfolde. Tilbake blir lærevilligheten. Tilbøyeligheten til å innringe og den spesielle gave til å ikke slippe sine mennesker ut av syne.

Briarden er prinsipielt en intelligent, livlig og slu hund, som alltid er opplagt på arbeid eller lek, men som likevel formår å utstråle ro og autoritet. Den er en hund med hjerte og sjel, med ånd og initiativ med mot og energi. Dens enorme temperament kan alltid gi et rolig menneske svært mye å gjøre. Som typisk beskyttelseshund kan den utrettelig yte sine "tjenester". Man kan, på grunn av dens uvanlige evne til å konsentrere seg, nesten betegne den som samvittighetsfull. Den elsker, som alle hunder, å være nyttig. Dog er denne trangen særlig sterkt utpreget hos vår rase.

Den er i stand til å gjete og føre, ikke bare saueflokker, men også fjærfe, hester og andre dyr eller sågar holde barn under oppsyn. Den behøver lite øvelse for sine oppgaver. Det viktige er bare; **at den nøye har forstått hva man venter av den.**

Forutsetningene er altså gjensidig forståelse og enhet mellom hund og eier. Eier/trener må være i stand til å vekke hundens kjærlighet til seg. På folkemunne hevdes, at langhårete hunder synes å være mer intelligente enn korthårede. De hadde lettere for å forstå og lære av menneskene. Også noen oppdrettere av Belgiske fårehunder, som det jo finnes både kort- og langhårede av, forfekter denne mening. Jeg selv er ikke sikker på om det virkelig er noe sant i det.

Helt sikkert er et derimot at Briarden på bunnen av sin sjel er svært saktmodig, følsom og hengiven, til tross for sin livlighet og initiativ en svært lydig hund. Med sin raske oppfattelsesevne, takket være sin intelligens, er den virkelig i stand til, veldig fort å forstå, manøvrere bølingen, eller andre oppgaver den blir satt til. Den er lett bevegelig og kraftfull, uten råhet, selv om den av herkomst er en djerv og brå gjeterhund. På grunn av sine gjeter egenskaper og sin utmerkede karakter er den en ideell familiehund, når den blir riktig oppdratt.

Skal den likevel leve i en familie, uten at noen spesiell beskjeftiger seg med den, vil den ikke bli spesielt lykkelig. Det finnes andre roligere raser, som egner seg bedre for dette. Briarden har stort initiativ og forlanger denne tiltakslysten også fra sin herre.

Den er en utmerket vakthund, uten å være hissig. Den er vaksom med en viss omtenkksomhet. Hvis Briarden oppholder seg i hagen eller gårdsplassen, vil den om mulig legge seg på en plass der den har oversikt over både hus og hage.

Briarden er alltid på post og er på denne måten også forsiktig og vaksom. Selv når man mener at den sover, ser man plutselig hvordan dens øyne følger vare bevegelser. Føler den seg helt sikker og er avslappet eller trett etter en lang tur, kan den nok sove veldig fast og dypt, mange ganger med snorking, slik at man nesten må vekke den. Hundens søvn er grunnleggende helt forskjellig fra menneskets. Den er en dagdøser, som kan sovne på få sekunder, men også våkne like fort. Den behøver også betydelig mer søvn enn mennesket. Hvis den av en eller annen grunn, f.eks. barn som stadig vil leke med den, hindrer den i å få nok søvn, blir livsviktige kroppsfunksjoner forstyrret. Hunden blir da nevrotisk eller utvikler dårlig gemytt.

Den svært selvsikre Briarden, særlig de med utpreget beskytter karakter, tyr ikke til stadig bjeffing, men melder kun det mistenkelige. De fryktsomme derimot, som man særlig ofte finner blant tisper, kan være svært oppmerksomme voktere. Også briarder som ikke blir nøye beskjeftiget, tyr til hyppig bjeffing. Briarder har en høy grad av naturlig vaksomhet og beskyttelsesdrift i seg, til å beskytte hus og eiendom. Inntrengere, kjente eller ukjente blir raskt innringet når de kommer inn på hundens territorier. Den kan, dersom personer den kjenner, og viser hengivenhet for, kommer til eiendommen når eierne er borte, vise en ganske annen holdning enn dersom eieren er hjemme. Denne form for adferd viser tydelig, at Briarden oppfører seg annerledes når den er alene og må ta egne avgjørelser. Rasen er fortsatt i besittelse av sitt egeninitiativ, som har gått tapt hos mange andre raser. Hos gjeterhunder kaller man dette fenomenet for "intelligent ulydighet". Dette er et karaktertrekk som skaffer mange nye Briardeiere betydelig problemer.

Da Briarden, til tross for sin saktmodighet, sårhet og elskelighet, er en selvbevisst hund, fører dette til problemer, særlig hos hanner hvis de ikke blir konsekvent behandlet i ungdommen. Rasen er i besittelse av meget naturlige drifter og instinkter, med en sterk tilhørighetstrang til flokken (familien). I familien må det eksistere et for hunden, lydige rangordning. Ellers vil det i løpet av kort tid komme til kamp, da hunden vil prøve å overta rollen som flokkleder. Dessverre blir enkelte hanner avlivet eller omplassert i en alder av ca. 2 år, altså idet de er blitt voksne, fordi de p.g.a. feil oppdragelse har blitt problematiske.

Altså! En Briard kan ikke oppdras anti-autoritært, bare med fasthet og konsekvent behandling, også mens den som hvalp ser ut som en myk sart bjørnunge. Dette gjelder forøvrig alle hunder! Følgene av feil oppdragelse vil bli allmenn asosial oppførsel. En slik hund blir en fare for allmennheten. Briarden er en lykkelig hund, men bare når den med fasthet blir vist hvor dens plass i familien er. Riktig oppdratt kan Briarden være den beste kamerat du kan tenke deg, uten angrepslyst eller hevnlust. Alltid vennlig, som elsker og modig forsvare sin eier og hans familie, som til enhver tid gir trøst og hjelp.

Overfor barn er Briarden som regel svært tolerant og hengiven. Den blir heller aldri for gammel til å leke med barn eller sin herre. Ofte er han så glad i barn at den kan løpe fra sin herre så snart han ser dem. Også spedbarn behandler den som regel meget forsiktig og omtensomt. Men som en grunnregel bør man være forsiktig hvis hunden ikke er vokst opp sammen med barn, så man ikke kjenner dens reaksjoner i slike situasjoner. Vokser hunden opp i en familie med barn, utvikler det seg nesten bestandig et vidunderlig vennskap og et inderlig forhold mellom hund og barn. Hunden kan også utvikle hat til barn, særlig når de i hundens barndom har plaget og ertet den. Man må forklare barn når de gjør hunden vondt, hvordan han tyder deres oppførsel og hvordan de skal først å hundens. Hvis en familie har svært små barn og samtidig ønsker å oppdra en Briard, krever dette ekstra innsats fra eierens side. Hvis man har en voksen Briard i familien, når man får barn, er dette ikke noe problem om man viser hunden barnet og lar den forstå at barnet nå hører med til familien. Hunden vil se på det lille vesenet som en valp og som regel passe og beskytte det godt.

Forsiktighet og påpasselighet er dog på sin plass.

Også overfor andre hunder oppfører Briarden seg godt, hvis den fra starten av har mye kontakt med andre hunder. Han presenterer seg for motstanderen for det meste uten larm og blir ofte p.g.a. sin sikre opptreden den moralske seierherre. Ganske små hunder overser han som oftest helt. Formodentlig passer disse i hans forestilling av valper. Selv enda ustyrlige Briardvalper lærer overraskende fort å ta hensyn til de sartere små hunderasene.

Briarden er virkelig en glad, lystig hund med stor sans for humor. Selvsagt har den alle egenskaper som er typisk for beskytter og gjeterhundene. Derunder kommer utholdenhet, værtålighet, kravløshet, buskapstroskap, svakt jaktinstinkt, høy aktivitet og ivrighet, følsomhet, lett motiverbar, oppmerksomhet og tilbakeholden på grensen til det mistroiske overfor fremmede og alt som avviker fra det vanlige. På grunn av denne nedarvede mistroen må Briarden i oppveksten så ofte som mulig ha kontakt med fremmede mennesker og sin omverden. Du må, hvis mulig ta med hunden overalt. Hvis du vil gi ham mulighet til å utvikle seg mentalt, bør du la ham bli kjent med alt nytt i ro og mak.

Avgjørende for personlighetsutviklingen er holdningen spesielt til den unge hunden, jo mer avveksling du gir ham, jo bedre er det for hunden. Den vil da som voksen te seg med ro og verdighet. Riktignok finnes det også Briarder, som ikke viser noe tegn til mistro og forsiktighet, et uttrykk for en sterk personlighet. Begge typer, de tilbakeholdne og de som er svært åpne for alt nytt, kan finnes i et og samme kull. De fleste gjeterhundraser er "fryktsomme" (forsiktige)hunder. De viser allmenne forsiktighetsreaksjoner. Hos hunder som skal leve i vår tid, ønsker vi ikke lenger denne overdrevne forsiktighet.

Briardens mistroiskhet skal ha vokst frem fra dens selvbevissthet og har ingen ting med skyhet eller frykt å gjøre. Han unngår fremmede, og utsetter ganske enkelt å knytte vennskap med dem. Han forholder seg reservert og tilbakeholden. Hos en selvsikker hund kan mistroiskheten ved en trussel, gå over til et aktivt, aggressivt forsvar. Også kroppsholdningen med halen mellom bena og kul på ryggen er typisk for en engstelig hund.

Mistroiskheten hos Briarden er, i motsetning til angst, en kontrollert følelse. Hunden prøver først situasjonen en gang, for så å avgjøre hvordan den videre skal forholde seg. Målet for den kritiske nærhetsavstanden for fremmede og annet truende er medfødt og forskjellig utregnet fra dyr til dyr. Briardens mistroiskhet var svært nyttig da den tjenestegjorde i den franske hærs sambandstjeneste, siden det gjorde at den unnvek andre mennesker og bragte sine meldinger trygt til mottakeren som den kjente og elsket.

Briarden skal være følsom, klok og fryktløs. Likevel kan ugunstige arveanlegg og dårlig dressur gjøre hunden engstelig og aggressiv. Selv om valpene ser fri og frekke ut hos oppdretter, vil deres sanne karakter først vise seg noen uker etter å ha kommet til sin nye familie, når de er tatt ut av sine vante sikre omgivelser. En fryktsom karakter kan også oppstå p.g.a. manglende sosialisering av valpen. Man skal ikke glemme at alle Briarder, særlig i valpetiden hos oppdretteren, og senere hos sin nye familie utvikler sin individuelle personlighet. Dens karakter blir avgjørende formet i tiden fra 3. til 16 leveuke. DIN Briard, som DU aler frem, vil alltid være en engangshendelse og utvikle seg slik DU former den. På folkemunne heter det så fint "Som herren, så hunden". Hunden vil utvikle seg som dens herre ønsker. Hundekjøperen vil bestemme seg for den hunderase som ligner mest sitt karakterbilde, slik at herren og hunden, i mange tilfeller vil ligne sterkt på hverandre.

Briarden er som regel ualminnelig elskverdige dyr, selv om det finnes engstelige og fryktsomme individer. Man lar seg alltid besvære til å beskytte den, som et lite barn, mot alt ondt. Stadig betrakter man omverdenen for å i tide kunne oppdage hva som kan fylle hundesjelen med frykt. Men Briarder viser som gjeterhund både en svært god observasjons- og kombinasjonsevne. Dertil er den i stand til å vurdere enhver situasjon. Hos de overfølsomme hunder er disse evner enda mer utpreget. Denne overfølsomhet kan ved ulik belastning fort utarte seg til nervøsitet og hektiske reaksjoner på forskjellige påvirkning fra omverdenen. Derimot finnes det også mange hunder, hanner som tisper som er skikkelige brytere, som også fysisk er så harde, at man ikke en gang merker det om de har kommet alvorlig til skade, da de ikke viser noen tegn på smerte.

Selv om Briarden er som skapt for å leve i det fri, er den bare lykkelig når den får være hos sin herre. Den elsker selskapet og det familiære liv. Man bør også alltid tenke på, at den som ung bare kan utvikle sin selvtillit om den blir opptatt i familiefellesskapet. Særlig som unghund vil den i dagens løp delta i familielivet og vil følge deg i arbeidet fra rom til rom, noe som mange ganger vil virke svært belastende. Den kan slett ikke forstå at du i det minste vil være alene på wc. Sitter du ved arbeidsbordet, vil den ligge salig ved siden av deg. Dens behov for kroppskontakt er svært utpreget.

Også i det fri søker den stadig din kontakt, og streifer ikke vidt omkring. Som god gjeterhund vil den ikke fjerne seg lang fra deg for ikke å miste deg av syne, men vil stadig løpe ut å komme tilbake til deg. Hos en større familie begynner Briarden ofte å kretse rundt dem alle. Normalt vil altså Briarden ikke gå langt fra deg. Hvis du derimot ikke bryr deg om hunden under turen, vil den søke avveksling gjennom tyvjakt og utflukter, hvis den er svært aktivt anlagt.

Selv om Briarden er behagelig rolig i hus, blir den ute lett overmodig. Den reagerer overraskende fort og aktivt når den har noe fore eller du gir den en oppgave. Når hunden får en oppgave kan den nesten ikke styre sin begeistring. Den elsker å arbeide, og kan arbeide mye bare for å gjøre sine eiere til lags. Som gjeterhund lærer den svært raskt, de ikke synlig grensene for sin eiendom, å kjenne og holder disse nøye. Den har en sterkt utpreget sans for sitt territorium.

I tettbebygde områder bør man for hundens egen sikkerhet sette op et gjerde. Dette med tanke på det tidligere nevnte egeninitiativ. Man bør respektere hunden som individ og aldri gjøre den til sin slave. Den ser deg nemlig som sin ledsager og reagerer ved feil behandling med stahet. Den har et utpreget sinn for rettferdighet. Blir den uskyldig straffet, blir den sta og dum. Med Briarden oppnår man mest, hvis man er myk og vennlig i sin omgang med den, men samtidig konsekvent.

En Briard blir ikke overbevist om din overlegenhet gjennom pryl og rå behandling. Konsekvent og rolig opptreden er mye mer effektivt. **Det du har tillatt en gang, må du ikke nekte en annen gang.** Dersom hunden får ligge i godstolen som valp, vil den ikke skjønne hvorfor den ikke kan dette når den er blitt voksen.

Briarden er blid, oppriktig og hengiven, likevel er den i besittelse av en sterk personlighet. Sagnet forteller i en liten anekdote om følgende observasjon fra en gjeter: "En Briard førte hver morgen bølingen alene fra garden. Da den en dag tilfeldigvis ble ledsaget av en gjeter, følte den såret og dro fornærmet tilbake til gården, som om man ikke ville tiltro han arbeidet alene". Dette kan høres svært menneskelig ut. Sannsynligvis ble hunden p.g.a. den nye situasjonen, så usikker at den dro til sitt sikre sted, hjemmet. Hva som foregikk i hundens hode, vet man ikke, men det finnes helt sammenlignbare reaksjoner hos andre Briarder i lignende situasjon. Har du en egnet oppgave til den, vil den, så snart den har forstått hva du venter av den, utføre den til hundre prosent for å gjøre deg til lags. Hvis man ikke gir direkte meningsløse ordre, vil man la seg forbløffe av dens høye intelligens og skarpsinn.

På grunn av sine sterkt følelsesbetingede reaksjoner har den utviklet en nær kontakt med mennesket. Briarden er en lettdressert hund dersom man går riktig fram. Den er villig til å gjøre alt for sine mennesker. Det er naturligvis avgjørende hvilken kontakt det er mellom hund og eier. Jo bedre den er, jo større ytelse er hunden i stand til å gi. Mine egne hunder har jeg brukt til snørekjøring, sykling og foran trille. Dette er til stor glede for alle parter. Og det skulle svært liten veiledning til for å få hundene til å utføre disse oppgavene, en oppgave de utfører med begeistring. Denne begeistringen lar seg dessverre ofte overskride grensene for dens krefter. Mennesket, som den av kjærlighet gjør alt for, må ubetinget tenke for den. Det har flere ganger hendt meg, at mine hunder har fått potesår og muskelverk i sin begeistring over å arbeide og tjene meg.

Den elsker fremfor alt anstrengelsene, den kroppslige virksomheten, fordi den alltid vil gjøre nytte for seg. Dette er ingen hund som trives bak ovnen. Dens temperament krever daglig beskjeftigelse. Man må gi den mulighet til å utvikle sin kraft og intelligens i samliv med mennesker. For å kunne utnytte dens krefter, er det viktig at den får regelmessig trening. Da kan du la deg dra 10 km på slede eller la den trave inntil 30 km. pr. dag ved siden av sykkel. (gjelder voksne HD-frie hunder). En gjeterhund løper likevel 3-10 mil pr. dag når den arbeider.

En enda avgjørende egenskap hos Briarden er dens evne til å elske sin eier dypt og grenseløst. Det er sagt sa fint, den er "et hjerte med har omkring". Forutsatt at eieren har bygd opp et godt forhold til den, vil dens fremste mål være å gjøre alt dens herre forlanger. Det skjønner du ved å iaktta, hvordan den stadig betrakter deg for å oppfylle ditt minste vink. På grunn av dens følsomhet viser den sin fulle deltagelse i glede og motgang. Den retter hele sin oppmerksomhet mot det ene målet, alltid å være der for sin herre. Det er ikke nok for den at du går tur med den, den krever at du gir den oppgaver. Mange ganger er det nok at den får lov til å bære en vedkubbe, hente aviser eller lignende. Gi fantasier fritt utløp: Spillopper som å gi labb, gi lyd, rulle rundt, spille dø vil den synes er like morsomt som du.

Innendørs er som tidligere nevnt Briarden er rolig hund, den lærer fort dine luner, stemninger og vaner å kjenne. Den er også ved behov en god sjelesørger. I dens øyne gjenspeiles en uendelig ømhet. Bare se etter, hvor direkte, fritt, uttrykksfullt og fullt av tillitt disse øynene kan se på deg. Vær oppmerksom på hvor følsom hunden er innerst inne, til tross for sin størrelse og robuste kroppsbygning. Derfor er denne rasen også, sammenlignet med andre, lett å oppdra, bare du som eier viser den nødvendige finfølelse, samtidig som du er konsekvent og overbærende overfor den. Den kan også bli et besværlig dyr om den blir bortskjemt.

Det er ikke alle som kan ha et dyr av denne størrelse. Jeg selv har mottatt mange kloremarker etter vennlige poteslag (en bevegelse de utfører for å få oppmerksomhet), og mange en kaffekopp har blitt tømt utover meg etter hundenes vennlige snutedytting. Denne rasens største ønske er, å være i nærheten av sin herre. På grunn av denne egenskapen er det klart, **at man aldri kan holde en Briard som bånd eller vakthund. Den blir med det ikke bare ulykkelig, men ganske sikkert også aggressiv!!!** Du skal derfor ikke kjøpe Briard, dersom du ikke har mulighet til å være sammen med den ofte!!!

Briarden har også en utmerket hukommelse og er i stand til å forstå et flertall kommandoer, så vel som forskjeller i tonefall og kroppspråk.

FOR Å SAMMENFATTE BRIARDENS GRUNNTREKK, SÅ ER DISSE:

Selvstendighet, tilhørighet, hengivenhet, ømhet, føyelighet, følsomhet, mot, robusthet, energi, livlighet og omtanke, høy intelligens og klokskap så vel som hukommelse som går ut over det vanlige.

Nå er intet levende vesen perfekt, heller ikke Briarden. Finner den ingen ventil for sitt ofte enorme temperament eller den ikke kan få avreagert sitt kraftoverskudd, vil denne energibunten ganske fort stille til med mye brak. Dens feil kommer egentlig av dens fortrinn. Da Briarden bare gir sin kjærlighet til familiekreten, kan den alene mot fremmede mennesker og hunder ofte bli temmelig ondsinnet dersom den ikke blir irttesatt i tide. Jeg kjenner Briarder som må sperres inne, når det kommer besøk, fordi de raser som berserker. Jeg vet også om Briarder som bevokter fremmede, og ikke tillater en bevegelse, når eieren ikke er tilstede. Dens naturlige mistro kan, p.g.a. dens kraft og størrelse, gjøre den ganske farlig, om den ikke blir ledet inn på fornuftige baner. Den er heller ikke glad i å være alene, og kan ettertrykkelig gi uttrykk for dette. En Briard ødela regelmessig innbo og løsøre når eieren lot den være alene.

Holdning og feilholdninger hos Briarder er prinsipielt avhengig av oppdragelse og nervefasthet. Siden Briarden er så fintfølede, blir den ved dårlig behandling fra sin eier, åndssløv, engstelig eller aggressiv. Dens bemerkelsesverdige reaksjoner, og dens intelligens kan bare utløses og utvikles hvis eieren, særlig i første leveår, ofrer mye tid på hunden. Briarden reagerer svært følsomt, når den blir vannskjøttet eller dårlig behandlet. Får den ikke tilstrekkelig oppmerksomhet, kan den til og med bli nevrotisk. Dens positive egenskaper er bare i stand til å utvikles hvis den får den kjærlighet og beskjeftigelse den har behov for, og det er en tilbørlig porsjon!